

דף נו.

עין משפט א.ב.ג. חו"מ סימן תיה פעיף יא

יא. יב. הכופף קומתו של חבירו מפני הדליקה כדי שתגיע בה הדליקה אם כפפה למקום שתוכל הדליקה להגיע ברוח מצויה * חייב לשלם, ואם אינה יכולה להגיע ברוח מצויה למקום שכפפה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.

הגה: ואם הרוח שאינה מצויה כבר היתה מנשבת ואח"כ כפפה חייב הוא בכל ענין ב.

עין משפט ד. חו"מ סימן תיה פעיף טז

טז. יט. מי שראה דליקה מתקרבת לקמת חבירו והלך וכיסה הקמה אע"פ שגרם לו הפסד שהרי עשאו טמון ונפטר המזיק ע"י כיסויו, מ"מ פטור מדיני אדם * וחייב בדיני שמים שזה גרמא.

עין משפט ה.ו.ז. חו"מ סימן לב פעיף ב

ז. ב. השוכר ד' עדי שקר להוציא ממון מראובן לשמעון, חייב ה' מדיני

- א. שם ברמב"ם הלכה י"ד מברייתא בב"ק וגמ' בדף נ"ו.
- ב. מה"ה שם וכמו שנתבאר בסעיף ט'. ואפי' כפכה למקום שלא תוכל האש להגיע לשם ע"י רוח מצויה, מכיון שהרוח שאינה מצויה כבר היתה מצויה שם ועי"ז ודאי תגיע למקום שכפפה, וצ"ל דבלא שהיה כופפה לא היתה מגיעה האש לשם אפי' ברוח שאינה מצויה.
- ג. מברייתא ומימרא דרב אשי טמון איתמר נ"ו ע"א.
- ד. מברייתא קמא נ"ו ע"ב ובגמ' נ"ז ע"א. והכא איירי שכרן לאחר, אבל שכרן לעצמו חייב גם מדיני אדם. ועוד דכאן איירי שזה ששכרן לו אינו מודה, אבל השוכר מודה ששכר עדי שקר. כ"כ הסמ"ע בס"ק ד'. דאם מודה הוא חייב, והשוכר פטור.
- ה. וחייב מדיני שמים מדובר שהוא מודה ששכרן לעדי שקר. נתיבות ס"ק ב'. ואינו יוצא י"ש עד שישלם לחבירו כל הנזק, כ"כ בש"ך ס"ק ב'. אבל מדיני אדם פטור דיכול לומר דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ולא היו צריכים לשמוע ולהסכים לי. ומש"כ שכר עדי שקר ה"ה פיתה אותם בדברים שיעידו שקר, הרמ"א מתוס'. וכתב הש"ך בס"ק ג' דגם בפיתה בדברים חייב מד"ש, ועיין בקצות ס"ק א'. ואם שכר עדים גויים במקום שמותר לו ללכת לערכאות פטור מדיני אדם. נתיבות ס"ק ד'.

שמים. ואם אמת הדבר רק שאלו עדי שקר, פטור מד"ש וחייב בלאו משום ^י מדבר שקר תרחק.

הגה: ג. אם העדים מודים ששקר העידו, והבעל דין אומר שהוציא כדין, העדים ^ז חייבים לשלם מדיני אדם, ^ח ואינם נאמנים נגדו דכיון שהגידו שוב אינם חוזרים ומגידים, אבל על עצמם נאמנים.

עין משפט ז.ט.ג. הו"מ סימן כה סעיף א

א. כל מי שיודע עדות לחבירו ויש תועלת בעדותו ^ט חייב להעידו אם

ו. נ"י בפ' הכונס בשם הרא"ש.

ז. חייבים לשלם מדינא דגרמי, טור בשם אביו הרא"ש בסימן מ"ו סעיף ל"ד וסעיף ל"ז, ושם בש"ך ס"ק קי"ג, ועיין קצות ל"ח ס"ק א', ורע"א סי' כ"ט סעיף ב'. נ"י בשם הרא"ה והוא בשו"ע בסימן כ"ט וכן בסי' ל"ח. וכתב המהרש"ל בפ"ד דבבא קמא בסי' י"ח במה שאמרינן שאם ג' נושאים מנה באחד שלא יהיה אחד בעל דין ושניים האחרים עדים, שנאמר מדבר שקר תרחק, ואם הודו אח"כ בפני הבעל דין חייבים להחזיר לו המנה שהוציאו. ועיין בנתיבות ס"ק ז' ואע"פ שאומרים שבדין לקחו ממנו שחייב להם ממקום אחר. ועיין בקצות מה שהעיר עליו.

ח. כ"כ הש"ך בס"ק ד'. דעל עצמם נאמנים דאדם נאמן לחייב עצמו, ואינם נאמנים נגד הבעל דין, כי אומר שבדין הוציא.

ט. מברייתא קמא נ"ו ע"א, ונלמד מהכתוב "אם לא יגיד ונשא עונו" ומהפסוק "ושמעה קול אלה" ללמד שחייב קרבן שבועה, וכתב בסמ"ע ס"ק ד' שעד שקיבל עליו בסוד שלא לגלות, אותו בעל דין שאמר לו שלא לגלות יתיר לו, והוא ממהרי"ו.

העד אינו חייב להעיד אלא בתביעת בעל הדין, שנאמר "אם לוא יגיד" בתוספת "ואו" אחר הלמ"ד לומר לך שאינו חייב כי אם על פי תביעת בעל הדין, שבועות ל"ה ע"א.

ובי"ד כופה על הגדת עדות ככל מצוות עשה שכופין על קיומם, וכ"כ בברכי יוסף ס"ק ו' בשם בעל התורת חסד בתשובה, ויש שכתבו שאין כופין על העדות כי זו מצוות עשה שמתן שכרה בצידה מצד מצוות גמילות חסד. אך העירו על זה שישנו גם לאו דאם לא יגיד, ולא דלא תעמוד על דם רעיך וע"ז כופין לכו"ע.

ולפ"ז יש הבדל דאם ביה"ד מזמין את העד הראשון שהוא לא קרוב ולא פסול ולא נוגע כיון שכל חיובו מדרבנן כי הוא רק עד אחד, ואין עדיין עשה ולא עליו אין ביה"ד יכול להזמינו בהתראה או ע"י כפייה, ורק אם חסר לביה"ד עד שני שאז חיובו מן התורה להעיד ויש בו לאוין יכול ביה"ד להזמינו בכל דרכי הכפייה.

יתבענו 'ואפי' הוא לבדו. ואם כבש עדותו חייב מדיני ל שמים.

הגה: ב. עד אחד לא יעיד מ אחר שנעשה כבר האיסור דאינו אלא כמוציא שם רע, אבל לאפרושי מאיסורא מותר, או בדבר שבממוץ שמביא לידי שבועה.

הגה: ג. אם אדם לא יודע עדות ב אסור לו לבוא ולעמוד מבלי להעיד, שגורם בעמידתו ס לפסוק ע"פ שניים כי בעל חובו יסבור שיש לו שנים.

עין משפט ל. חו"מ פימן תיח פעיף ז

ח. השולח את הבעירה ביד חש"ו פטור מדיני אדם וחייב בידי שמים ע, בד"א כשמסר לו גחלת וליבה אותה החש"ו שדרכה להתכבות מאליה,

ו. ואפי' שיודע שיש לו עוד עד אחר אינו רשאי להמתין עד שיבא העד השני אלא מעיד מיד, דעד אחד מביא בממוץ לשבועה מן התורה, ואולי ישלם ולא ישבע ונמצא מרווח בעדותו, וא"כ גם היום שנהגו לא להשביע חייב לבוא גם אם הוא לבדו.

ז. וכן הדין שניים שכבשו עדותם חייבים מדיני שמים, ואם אחרי שכבשו עדותם ואמרו בבי"ד אין אנו יודעים לך עדות וחזרו ואמרו יודעים לך אנו עדות אינם נאמנים כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד, ואינם נאמנים אפי' לחייב עצמן מדינא דגרמי ולהוציא מהם ממוץ ע"פ בי"ד אלא כל חיובם בידי שמים, סמ"ע ס"ק י"א.

ח. וכתב הש"ך בשם המהרש"ל דאם תפס מוצאים ממנו דכאן כל חיובו רק מדין גרמא ובקים ליה בדרכה מיניה מועיל תפיסה, והקצות בס"ק א' הביא מהריב"ש דמוציאין מידו כל היכא דמחויב לצאת י"ש, אולם לרש"י במציעא צ"א ס"ל דאי תפס לא מוצאין ממנו.

ומהרש"ל בפרק הכונס סי' ו' כתב דגם לרש"י לא מהני תפיסה אלא היכא דלא עבדינן החומרא כגון בזה"ז או בשוגג או בלי התראה דאז יש חיוב מדינא, לאפוקי גרמא בנוזיקין דאין בו חיוב מן הדין, אבל היכא שעבדינן החומרא ודאי מפקינן מיניה גם אם תפס. ועיין עוד בנתיבות בביאורים ס"ק ב'.

ובספר פעמוני זהב כתב בשם ספר מאמר קדישין דמותר לקרותו רשע כל זמן שלא יצא י"ש ועוד כתב שיכולין להכריז עליו שהוא חייב לצאת י"ש. ולפ"ז שמותר לקרותו רשע ג"כ יהיה פסול לעדות מדרבנן.

מ. הגהות מיימוני פ"ה מהלכות עדות.

נ. ואפי' שאמר לו אדם שיודע בו שאינו משקר.

ס. ובגמ' נאמרו שני הטעמים והביאם הב"י ד"ה ואפי', ע"ש, וצ"ע על הסמ"ע דפי' מטעם שמא ישווה עמו הנתבע שלא כדין.

ע. במשנה בב"ק נ"ט ע"א, ולכאורא לא מפורש כאן שאמר לו לך עם גחלת זו ושרוף גדיש פלוני, דאולי בזה חייב וא"כ סרה תמיהת הש"ך על הסמ"ע בסוף סימן זה בסעיף י"ז, בסמ"ע ס"ק כ"ז, ובש"ך שם ס"ק ט'. וצ"ע.

אבל נתן לו שלהבת חייב שהרי מעשיו של השולח גרמו פ.

עין משפט מ. חו"מ סימן תכ פעיף לב

לב. לד. המפחיד ומבהיל את חבריו אע"פ שחלה מהפחד פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ז, והוא שלא נגע בו כגון שצעק לו מאחוריו או שנראה לו באפילה וכיוצא בזה, אבל נגע בו והדפו בשעה שהפחידו או שאחזו בבגדיו חייב בתשלומין.

עין משפט ג. חו"מ סימן שצו פעיף א
עיין לעיל דף נה: עין משפט א

עין משפט ס. חו"מ סימן שצו פעיף ה

ה. ו. הניחה בחמה אפי' חתרה ויצאה והזיקה חייב ק, כיון שהניחה בחמה הרי היא מצטערת ועושה הכל כדי שאפשר לה לברוח.

הגה: ולכן אפי' היתה קשורה בקשר חזק ר חייב.

דף נו:

עין משפט א.ב. חו"מ סימן שצד פעיף ג

ג. ד. המעמיד בהמת חבריו על גבי קמת חבריו, המעמידה חייב לשלם מה שהזיקה ש, וכן אם הכה אותה עד שהלכה לקמת חבריו והזיקה חייב.

פ. פסק כריש לקיש משמיה דחזקיה שהוא רבו של ר' יוחנן וכן פסק הרי"ף, ובפשטות הדברים אפי' לא מראה לו הגדיש ג"כ חייב דמעשיו גרמו.

צ. מברייתא וגמ' בב"ק צ"א ע"א.

ק. כדאמר רבה שם בנ"ו ע"ב על דברי המשנה.

ר. מרש"י שם ד"ה הניחה ותוס' ד"ה מהו דתימא נ"ו ע"א, והראב"ד חולק. גאון אות י"א.

ש. מימרא דרב מתנה אמר רב שם נ"ו ע"ב.

הגה: ואפי' פירות חבירו ברשות הרבים ^ח חייב במה שהזיקה כיון דהוי כמזיק בידים. ודוקא הכה אותה והלכה אבל עמד בפניה ^א עד שהלכה לשם פטור דהוי גרמא בניזקין.

עין משפט ג. חו"מ סימן שצו פעיף ג

ג. ד. הוציאוה ליסטים הם חייבים ^ב משעת משיכה או שהכישוה במקל לצאת, ודוקא שהוציאוה כדי לגוזלה, אבל הוציאה כדי לאבדה ^ג והזיקה פטורים ^ד.

עין משפט ד.ה. חו"מ סימן שצו פעיף ט

ט. יא. מסרו השומר לשומר אחר והזיק חייב השומר הראשון, ששומר שמסר לשומר חייב אפי' שומר חנם שמסר לשומר שכר ^ה. ואם הזיק חייב השומר הראשון לשלם לניזק ^ו ואח"כ ילך ויעשה דין עם השומר השני. ואם מסרה השומר הראשון לבנו או לעוזרו ^ז נכנסו תחת השומר והם חייבים.

ת. ואע"ג דבהיזק שן ורגל נתבאר סי' שצ"א דאם הזיק בהם בר"ה אין בעל הבהמה משלם אלא מה שנהנית שאני כאן כיון שהעמידה שם הו"ל כמזיק בידים משום כך משלם נזק שלם. סמ"ע ס"ק ח'.

א. ה"ה בפ"ד מנזקי ממון הלכה ד' ודלא כדעת הראב"ד.

ב. שם במשנה דברשותיהו קיימא וע"כ הם חייבים, ואע"ג דהגולן לא קנה לה במשיכה דמי אמר לו למשוך, מ"מ כיון שעשה בה מעשה הקונה, כמקח וממכר היא ועתה היא ברשותו וחייב בשמירתה.

ג. כ"כ התוס' שם בשם הירושלמי, וכ"כ הרא"ש.

ד. דלא נכנסו תחת הבעלים להתחייב בשמירתן כיון שלא נתכוונו לזכות בהן אבל אם אבדה הבהמה חייבין ודאי עליה.

ה. שם בגמ' נ"ז ע"ב דאע"ג דשומר שכר צריך לשומרו יותר משומר חנם ג"כ יכול לומר לו שאין רצונו שיהיה פקדונו אצל אחר. כמבואר בסי' רצ"א.

ו. מ"מ אם ירצה הניזק יעשה דין עם השני, אלא שאמר שגם דינו עם הראשון דהוי ליה פשיעה גביה במה שמסרו לשני, דיכולים הבעלים לומר אתה נאמן עלי בשבועה ולא האחר, ושאני בנו או אשתו של אדם. סמ"ע ס"ק כ"א.

ז. והיינו מבני ביתו וכתוב בספרים "למסערו" דהיינו מי שסועד אותו ואפי' אין להם לשלם לאלו הוא פטור דעל דעת זה מסרו לו לשומרו, כמבואר בסי' רצ"א.

עין משפט ו.ז.

ח"מ סימן רפז סעיף טז

יח. כל זמן שהאבידה אצלו אם נגנבה או אבדה חייב באחריותה כדין שומר שכר ^ה.

הגה: וי"א דשומר אבידה אינו אלא כשומר חנם, ועיין בסי' ע"ב סעיף ב' לענין משכון ^ט.

ה. רמב"ם בפ"ג מגזילה הלכה י' ופסק כרב יוסף שאמר שומר אבידה כשומר שכר, בב"ק נ"ו ע"ב, ובב"מ כ"ט ע"א, ויש חולקין וסוברין כשומר חנם, וכ"כ הטור בשם ר"י בתוס' מציעא שם ד"ה והוי, ותוס' בקמא שם ד"ה בההיא, והרא"ש בב"מ פ"ב סי' י"ז אבל הב"י כתב שנראה לו שהרא"ש בתשובה כלל צ' סי' ג' פסק כהרמב"ם וכרב יוסף שהוא שומר שכר.

והטעם שהוא כשומר שכר כיון שחייב לעסוק בשיטוח וניעור ושאר צורכי האבידה, ואז כשעוסק בכך פטור מליתן פרוטה לעני, וע"כ הוי שומר שכר. סמ"ע ס"ק ט"ז.

ט. היינו המחזיק במשכון אם דין שומר שכר או חנם וכיון שזה ספיקא דדינא דפטור המחזיק במשכון אבל אם בעל המשכון תפס לא מפקינן מיניה. וכ"כ הסמ"ע.